

บันทึก

เรื่อง ปัญหาภาษีการค้ากรณีธนาคารพาณิชย์ขายที่ดิน

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ที่ กค. ๐๒๐๑/๑๓๑๒๓ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๒ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาของกรมสรรพากร กระทรวงการคลังว่า ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจำหน่ายที่ดินที่ตกเป็นของธนาคารเนื่องจากลูกค้าโอนที่ดินชำระหนี้ให้แก่ธนาคาร หรือเนื่องจากธนาคารได้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้แก่ธนาคารจากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาลนั้น ธนาคารจะต้องเสียภาษีการค้าตามประเภทการค้า ๑๑. “การค้าอสังหาริมทรัพย์” แห่งบัญชีอัตราภาษีการค้าหรือไม่ ซึ่งกระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวอาจพิจารณาได้ ๒ นัย กล่าวคือ

นัยหนึ่งเห็นว่า ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องเสียภาษีการค้าในการจำหน่ายที่ดินเพราะตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ห้ามธนาคารพาณิชย์ซื้อหรือมีที่ดินเว้นแต่ซื้อที่ดินที่จำนองแก่ธนาคารตามคำสั่งศาล หรือรับชำระหนี้เป็นที่ดินที่ประกันเงินกู้ยืมและธนาคารจะถูกบังคับให้ต้องขายที่ดินที่ได้มาดังกล่าวภายในกำหนด ๙ ปี ฉะนั้นการซื้อและขายที่ดินดังกล่าวจึงไม่มีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจการค้าปกติของธนาคาร ธนาคารจึงมิใช่ผู้ประกอบการค้าที่ต้องเสียภาษีการค้าตามนัยมาตรา ๗๘ แห่งประมวลรัษฎากร นอกจากนี้ยังเห็นว่า คำว่า “รายรับ” ตามมาตรา ๗๘ นั้นต้องแปลตามคำว่า “รายรับ” ตามมาตรา ๗๙ (๓) คือ รายรับจากการค้าประเภทธนาคาร ไม่เกินความถึงเงินที่ได้จากการขายที่ดินลักษณะดังกล่าวด้วยเมื่อไม่ใช่รายรับ ธนาคารพาณิชย์จึงไม่ต้องเสียภาษีการค้า

แต่อีกนัยหนึ่งเห็นว่า ประมวลรัษฎากรมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการจัดเก็บและการเสียภาษี ส่วนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้องที่จะนำกฎหมายฉบับหนึ่งมาตีความกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน เพราะแม้แต่การประกอบการค้าที่ขัดกับกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง หากการค้าที่ประกอบนั้นต้องด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรในการที่จะต้องเสียภาษีแล้วก็ต้องบังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร นอกจากนี้ยังเห็นว่า คำว่า “รายรับจากการค้าประเภทธนาคาร” ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๗๙ (๓) มิได้หมายความว่า หากธนาคารพาณิชย์ประกอบการค้าในลักษณะอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา ๗๙ (๓) ดังกล่าวแล้ว ก็ไม่ต้องเสียภาษีการค้า เพราะมาตรา ๗๙ (๓) เป็นบทยกเว้นของมาตรา ๗๙ ว่าด้วยเรื่องรายรับ โดยกำหนดว่าอะไรคือรายรับจากการค้าประเภทธนาคารซึ่งจะต้องเสียภาษีการค้าประเภทการค้า ๑๒. “ธนาคาร” ตามบัญชีอัตราภาษีการค้าแห่งประมวลรัษฎากรจึงจะตีความไม่ได้ว่าภาษีการค้าซึ่งธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ต้องเสียหมายถึงการประกอบการค้าตามประเภทการค้า ๑๒. เพียงอย่างเดียว ประเด็นในการพิจารณาจึงอยู่ที่ว่า การที่ธนาคารพาณิชย์ขายที่ดินนี้จะต้องเสียภาษีการค้าประเภท ๑๑. “การค้าอสังหาริมทรัพย์” หรือไม่ โดยไม่มีประเด็นเกี่ยวกับการเสียภาษีการค้าตาม

ประเภทการค้าที่ ๑๒. “ธนาคาร” หรือ “รายรับจากการค้าประเภทธนาคาร” ตามนัยมาตรา ๗๙ (๓) แห่งประมวลรัษฎากรแต่ประการใด

โดยเหตุที่ปัญหาในเรื่องนี้อาจพิจารณาให้ความเห็นได้เป็น ๒ นัยดังกล่าวและ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันสำคัญ กระทรวงการคลังจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเรื่องดังกล่าวเพื่อจะได้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมสรรพากรและสำนักงาน ปลัดกระทรวง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า การที่ธนาคารได้รับโอนที่ดินจากลูกค้า เป็นการชำระหนี้หรือซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองแก่ธนาคารจากการขายทอดตลาดในการบังคับ จำนองตามคำสั่งศาลนั้นเป็นการมีที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ไว้ตามที่พระราชบัญญัติการธนาคาร พ.ศ.๒๕๐๕ อนุญาตตามมาตรา ๑๒^๑ (๔) (ข) ส่วนการที่ธนาคารขายที่ดินหรือ อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวไปจะเป็นการค้าอสังหาริมทรัพย์หรือไม่ ต้องแล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป ถ้าเป็นการขายโดยความจำเป็นเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์บังคับให้ขาย ภายใน ๙ ปี และธนาคารได้ขายอสังหาริมทรัพย์นั้นในสภาพเดิมที่รับไว้ ย่อมไม่ใช่เป็นการ ประกอบการค้า เพราะกฎหมายบังคับให้ขาย มิฉะนั้นแล้วการถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยได้รับ ค่าทดแทนก็จะเป็นการค้าอสังหาริมทรัพย์ไปด้วย แต่ถ้าในการขายอสังหาริมทรัพย์ธนาคาร พณิชย์มุ่งหมายจะหากำไรด้วยโดยมีการลงทุนปรับปรุงที่ดินหรือรับโอนกิจการจัดสรรที่ดินของผู้ จำนองแก่ธนาคารมาทำแทน ย่อมเป็นการประกอบการค้าเพราะมีการลงทุนเพิ่มเติม การลงทุน แสดงเจตนาว่าจะหากำไร และการรับกิจการจัดสรรมาทำต่อก็เป็นการรับกิจการค้ามาทำ แม้จะฝ่า ผืนกฎหมาย ธนาคารก็มีรายรับจากการค้า จึงต้องเสียภาษีการค้า ธนาคารจะอ้างว่าเป็นรายรับจาก การค้าประเภทธนาคารตามประเภทการค้า ๑๒. “ธนาคาร” ของบัญชีอัตราภาษีการค้าแห่ง

^๑ มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ลงทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

(๒) ให้สินเชื่อแก่กรรมการหรือค้าประกันการกู้ยืมเงินหรือประกันการขาย ขายลดหรือ ขายช่วงลดตัวเงินของกรรมการ

(๓) รับหุ้นของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นประกันการให้สินเชื่อ หรือรับหุ้นของธนาคาร พณิชย์ จากธนาคารพาณิชย์อื่นเป็นประกันการให้สินเชื่อ

(๔) ซื้อหรือมีไว้เป็นประจำซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่

(ก) เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับพนักงานและลูกจ้างของ ธนาคารพาณิชย์นั้น โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการให้ความเห็นชอบธนาคารแห่ง ประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้ หรือ

(ข) เป็นการได้มาจากการชำระหนี้หรือจากการประกันการให้สินเชื่อหรือจากการซื้อ อสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้แก่ธนาคารพาณิชย์นั้นจากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์

ประมวลรัษฎากร^๒ หาได้ไม่ เพราะไม่ใช่เป็นรายรับจากการประกอบธุรกิจรับฝากเงินและรายรับจากเงินที่ฝาก แต่เป็นรายรับจากราคาที่ดิน ไม่เข้าประเภทการค้า ๑๒. “ธนาคาร” การที่ธนาคารกระทำการค้าประเภทอื่นและมีรายรับจากการค้า ก็ต้องเสียภาษีการค้าเหมือนบุคคลอื่น หาใช่ว่าเป็นธนาคารแล้วจะทำการค้าประเภทอื่น แม้จะฝ่าฝืนกฎหมายก็ไม่ต้องเสียภาษีการค้าหาได้ไม่เมื่อการขายที่ดินของธนาคารเป็นการประกอบการค้าดังกล่าวข้างต้น ก็ย่อมเป็นการค้าของนิติบุคคล ในความหมายของคำว่า “ผู้ประกอบการค้า” จึงต้องเสียภาษีการค้าตามประเภทการค้า ๑๑. “การค้าอสังหาริมทรัพย์” ของบัญชีอัตราภาษีการค้าแห่งประมวลรัษฎากร

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๒

^๒ บัญชีอัตราภาษีการค้า